

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

วรรณกรรมกอธิคเป็นวรรณกรรมที่มีพัฒนาการมาจากวรรณกรรมหลายประเภท ถึงแม้ว่าลักษณะทางกอธิคจะปรากฏในวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ อย่างกว้างขวางแทบทุกยุคทุกสมัยก็ตาม รูปแบบเฉพาะทางวรรณกรรมกอธิคเกิดขึ้นในปลายศตวรรษที่ 18 โดยนักเขียนอังกฤษที่ชื่อ ฮอเรส วอลโพล (Horace Walpole) วอลโพลเขียนวรรณกรรมกอธิคเรื่องแรกที่ชื่อว่า The Castle of Otranto ซึ่งกลายเป็นต้นแบบของวรรณกรรมกอธิค นักเขียนแนวกอธิคคนต่อมา นำต้นแบบจากเรื่องนี้มาพัฒนาให้เป็นรูปแบบกอธิคที่มีลักษณะเฉพาะที่ชัดเจนมากขึ้น วรรณกรรมกอธิคอังกฤษขยายอิทธิพลทางวรรณกรรมสู่ประเทศอเมริกาในปลายศตวรรษเดียวกัน และได้รับการยกย่องอย่างสูงสุดในต้นศตวรรษที่ 19 โดยนักเขียนวรรณกรรมกอธิคอเมริกันที่ชื่อ เอ็ดการ์ อาลัน โป (Edgar Allan Poe) ผู้ซึ่งดัดแปลงให้เป็นวรรณกรรมอเมริกันกอธิคที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง

การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวรรณกรรมกอธิคอังกฤษและอเมริกันในระยะแรกของทั้ง 2 ประเทศมุ่งตอบปัญหาสำคัญว่า วรรณกรรมประเภทเดียวกัน ยุคสมัยเดียวกัน แต่ผู้ประพันธ์คนละเชื้อชาติ มีความเหมือนและแตกต่างกันอย่างไร การศึกษาเปรียบเทียบไม่ได้มุ่งเน้นที่สาเหตุจากสังคมและการเมืองเพียงอย่างเดียว การศึกษาอย่างจะต้องเน้นความเหมือนและความแตกต่างด้านวรรณกรรมของวรรณกรรมกอธิคในยุคเริ่มแรกทั้ง 2 ชาติ โดยอาศัยหลักการของวรรณคดีเปรียบเทียบที่ว่า

ผู้ศึกษาวรรณคดีของชาติใดชาติหนึ่งอ่านพบว่า มีการแบ่งประเภทวรรณกรรมตามยุคสมัย ตามลักษณะรูปแบบและตามความเคลื่อนไหวทางทฤษฎีการแต่ง ก็ย่อมสนใจที่จะทราบว่าในสมัยเดียวกันในรูปแบบเดียวกัน กวีชาติอื่นมีความคิดและวิธีการอย่างเดียวกับกวีในชาติตนหรือไม่¹

¹ สุชา ศาสตร์, วรรณคดีเปรียบเทียบ, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2525), หน้า 4.

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมกอธิกในยุคเริ่มแรกของทั้ง 2 ชาติ นอกจากจะเป็นการประเมินคุณค่าและการวิเคราะห์เปรียบเทียบแล้ว การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมกอธิกอังกฤษและอเมริกันในยุคเริ่มแรก ยังนำเอาทฤษฎีหลักหนึ่งมาใช้วิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของวรรณกรรมกอธิกอังกฤษและอเมริกันในยุคเริ่มแรก ทฤษฎีหลักหนึ่งนำมาพิจารณาตั้งแต่ สาเหตุที่ผู้ประพันธ์สร้างสรรค์ให้วรรณกรรมกอธิกยุคเริ่มแรกมีลักษณะหลักหนึ่ง การหลักหนึ่งของตัวละครในวรรณกรรมกอธิกยุคเริ่มแรก และวิธีการหลักหนึ่งทั้ง 2 แบบ คือ การหลักหนึ่งภายนอก และ การหลักหนึ่งภายใน การหลักหนึ่งภายนอกของตัวละครเป็นเรื่องของการโยกย้ายตำแหน่งที่อยู่ของตัวละครไปสู่สภาพแวดล้อมแห่งใหม่ ส่วนการหลักหนึ่งภายในเป็นเรื่องของจิตใจ การตัดสินใจ และการจินตนาการในแบบที่ตัวละครพึงพอใจ การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกอธิกอังกฤษและอเมริกันในครั้งนี้นับศึกษาโดยพิจารณาบริบทแวดล้อมร่วมด้วย การศึกษาที่กล่าวมาทั้งหมดช่วยทำให้เห็นภาพรวมของวรรณกรรมกอธิกอังกฤษและอเมริกันในยุคเริ่มแรกได้เป็นอย่างดี ภาพรวมที่กล่าวถึงนี้รวมความได้ถึงที่มาของวรรณกรรมกอธิกในยุคเริ่มแรก การศึกษาเปรียบเทียบโดยใช้การตีความจากทฤษฎีหลักหนึ่ง การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกอธิกอังกฤษและอเมริกันในยุคเริ่มแรก และพัฒนาการทางวรรณกรรมกอธิกยุคเริ่มแรกที่น่าไปสู่วรรณกรรมรูปแบบใหม่

สมมติฐานของการศึกษา

1. วรรณกรรมกอธิกเป็นวรรณกรรมที่พัฒนามาจากวรรณกรรมหลายประเภท
2. วรรณกรรมกอธิกอังกฤษซึ่งเป็นต้นแบบของวรรณกรรมกอธิก มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมกอธิกของอเมริกา และนักเขียนวรรณกรรมกอธิกของอเมริกันพัฒนาวรรณกรรมกอธิกให้เป็นรูปแบบของอเมริกาที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง
3. วรรณกรรมกอธิกของอเมริกามีพัฒนาการทางวรรณกรรมที่ซับซ้อนกว่าวรรณกรรมกอธิกอังกฤษ ซึ่งจะศึกษาได้จากรูปแบบการประพันธ์ การใช้จินตภาพ การอธิบายลักษณะเหนือธรรมชาติ โดยอาศัยศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความหมายของคำว่า ("กอธิก") และรูปแบบเฉพาะของวรรณกรรมกอธิกในยุคเริ่มแรก รวมทั้งศึกษาวรรณกรรมกอธิกในฐานะที่เป็นวรรณกรรมหลักหนึ่ง
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะเหมือนและต่างของวรรณกรรมกอธิกในยุคเริ่มแรก ของ 2 ประเทศ คือ อังกฤษและอเมริกา

ขอบเขตของการศึกษาและข้อตกลงพิเศษ

วรรณกรรมกอธิกที่ใช้ในการวิจัยเน้นวรรณกรรมร้อยแก้ว ที่รวมความถึงนวนิยายและเรื่องสั้น ทั้งนี้เพราะนักเขียนวรรณกรรมกอธิกของอังกฤษในยุคเริ่มแรกเลือกรูปแบบการประพันธ์ประเภทนวนิยายในการเขียนวรรณกรรมกอธิก ในขณะที่นักเขียนวรรณกรรมกอธิกในยุคเริ่มแรกของอเมริกานั้นบางคนเขียนวรรณกรรมกอธิกเป็นเรื่องสั้นเท่านั้น การศึกษาวรรณกรรมกอธิกจึงเน้นวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทนวนิยายและเรื่องสั้น แต่ถึงกระนั้นนักเขียนบางคนของอังกฤษที่เขียนวรรณกรรมกอธิกในรูปแบบนวนิยายก็ได้แทรกบทร้อยกรองเอาไว้ด้วย ดังนั้นการศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาบทร้อยกรองที่แทรกไว้ในนวนิยายกอธิกด้วยเช่นกัน ข้อตกลงพิเศษของการศึกษาจึงกำหนดคำว่า [วรรณกรรม] หมายถึงวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทนวนิยายและเรื่องสั้น รวมทั้งบทร้อยกรองที่แทรกในนวนิยายเรื่องนั้น ๆ ด้วย

การแบ่งยุคสมัยในการศึกษาประยุกต์มาจากหนังสือ 3 เล่มคือ

1. The Literature of Terror ของเดวิด พันเตอร์ (David Punter)
2. Supernatural Horror in Literature ของโฮเวิร์ด ฟิลลิปส์ เลิฟคราฟ (Howard Phillips Lovecraft)
3. The Development of the English Novel in the 18th Century ของ อาร์. เฟรดเดอริก คาร์ล (R. Frederic Karl)

สรุปความได้ว่าการศึกษาวรรณกรรมกอธิกอังกฤษและอเมริกาในยุคเริ่มแรกศึกษาเฉพาะวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงของนักเขียนในช่วงก่อตั้งวรรณกรรมกอธิกของทั้ง 2 ชาติ จำนวน 6 ท่านคือ

1. ฮอเรส วอลโพล (Horace Walpole 1717-1797) จากวรรณกรรมกอธิกเรื่อง The Castle of Otranto (1764)
2. แอน แรดคลิฟฟ์ (Ann Radcliffe 1764-1823) จากวรรณกรรมกอธิกเรื่อง The Mysteries of Udolpho I and II (1794)

3. แมททิว ลูอิส (Matthew Lewis 1773-1818) จากวรรณกรรมกอธิคเรื่อง The Monk (1796)
4. ชาร์ลส์ บรอกเด็น บราวน์ (Charles Brockden Brown 1771-1810) จากวรรณกรรมกอธิคเรื่อง Wieland (1798)
5. นาซาเนียล ฮอว์ธอร์น (Nathaniel Hawthorne 1804-1849) จากวรรณกรรมกอธิคเรื่อง The House of the Seven Gables (1851)
6. เอ็ดการ์ อาลัน โป (Edgar Allan Poe 1809-1849) จากวรรณกรรมกอธิคเรื่อง Ligeia - The Conqueror Worm (September 1838)
The Fall of the House of Usher (September 1839)
The Black Cat-Instinct VS Reason (January 1840)
A Descent into the Maelström (May 1841)
The Pit and the Pendulum (August 1842)
The Tell-Tale Heart (January 1843)

ในจำนวนนักเขียนทั้ง 6 คนแบ่งตามลำดับที่ 1-3 เป็นนักเขียนอังกฤษที่เขียนวรรณกรรมกอธิคประเภทนวนิยาย ลำดับที่ 4 กับ 5 เป็นนักเขียนอเมริกันที่เขียนวรรณกรรมกอธิคประเภทนวนิยาย ยกเว้นเพียงลำดับที่ 6 เป็นนักเขียนอเมริกันที่เขียนวรรณกรรมกอธิคเป็นเรื่องสั้นเพียงอย่างเดียว

ยุคเริ่มแรกของวรรณกรรมกอธิคเป็นระยะเวลาก่อตัวทางวรรณกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อต่อต้านวรรณกรรมแบบแผนในยุคนั้น วรรณกรรมกอธิคจึงเป็นหนึ่งในรูปแบบวรรณกรรมใหม่แบบหนึ่งในจำนวนวรรณกรรมใหม่ ๆ หลายประเภทที่มีอยู่ในขณะนั้น การที่จะกำหนดว่าวรรณกรรมชิ้นใดเป็นวรรณกรรมกอธิคได้เกิดขึ้นภายหลังจากที่ตัววรรณกรรมถือกำเนิดแล้ว เรื่องบ่งชี้ที่ใช้เป็นตัวกำหนดลักษณะทางวรรณกรรมกอธิค คือ วรรณกรรมต้นแบบของวรรณกรรมประเภทนี้ ซึ่งได้แก่วรรณกรรมเรื่อง The Castle of Otranto ของวอลโพล การยึดถือวรรณกรรมต้นแบบเป็นเกณฑ์ในการศึกษาทำให้ขอบข่ายการศึกษาวรรณกรรมกอธิคยุคเริ่มแรกมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และทำให้วรรณกรรมที่นำมาศึกษาได้รับการยอมรับว่าเป็นกอธิคในยุคร่วมแรกที่ค่อนข้างจะเห็นได้ชัดเจน

การศึกษาค้นคว้ามุ่งศึกษาจุดเริ่มต้นของวรรณกรรมกอธิคอังกฤษ และจุดเริ่มต้นของวรรณกรรมกอธิคอเมริกัน และศึกษาวรรณกรรมกอธิคในลำดับต่อมาของแต่ละชาติ ซึ่งต้องแสดงความสัมพันธ์กับวรรณกรรมกอธิคเล่มแรกของแต่ละชาติด้วยเช่นกัน ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมเล่มแรก และวรรณกรรมในลำดับต่อมา คือ วิวัฒนาการทางวรรณกรรมกอธิคของแต่ละประเทศ

ขั้นตอนแรกจึงเป็นการศึกษาเอกภาพของวรรณกรรมกอธิคในยุคร่วมแรกของแต่ละชาติ ส่วนขั้นตอนที่สองเป็นการเปรียบเทียบข้ามชาติระหว่างวรรณกรรมกอธิคอังกฤษและอเมริกัน

นวนิยายที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ได้รับการยอมรับในระดับหนึ่ง ซึ่งสามารถพิจารณา

ได้จากความนิยมในวรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ โดยพิจารณาจากจำนวนครั้งที่หนังสือได้รับการตีพิมพ์ซึ่งเป็นความนิยมจากผู้อ่าน หรือจำนวนของบทวิจารณ์ซึ่งเป็นความสนใจที่นักวิจารณ์มีให้กับวรรณกรรมในแต่ละเรื่อง การเลือกศึกษาเรื่องที่ได้รับคามนิยมเอื้ออำนวยให้การค้นคว้ามีข้อมูลที่สามารถอ้างอิงได้อย่างชัดเจน ในขณะที่เดียวกันข้อมูลที่ใช้อ้างอิงมีจำนวนมากพอที่จะสามารถค้นหาได้ในประเทศไทย

นวนิยายที่นำมาศึกษามีความชัดเจนตามความหมายของกอธิคในยุคเริ่มแรก อีกทั้งยังสามารถพิสูจน์สมมุติฐานที่กำหนดไว้ในการค้นคว้า กล่าวคือ การศึกษาต้องแสดงให้เห็นที่มาของวรรณกรรมกอธิค พัฒนาการทางวรรณกรรมของทั้ง 2 ประเทศ ที่สำคัญคือการเปรียบเทียบระหว่างวรรณกรรม 2 ประเทศ

วิธีการค้นคว้า

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการค้นคว้าจากหนังสือ เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้า คือ หนังสือประเภทต่าง ๆ ซึ่งแบ่งประเภทตามเนื้อหาของหนังสือ ได้แก่ วรรณกรรมกอธิค และหนังสืออ้างอิง หนังสืออ้างอิงแบ่งตามประเภทเป็น หนังสือภาษาไทย หนังสือภาษาอังกฤษ หนังสือภาษาเยอรมัน วารสารภาษาไทยและวารสารภาษาอังกฤษ

2. วิธีการเก็บข้อมูล เก็บข้อมูลจากหอสมุดของสถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่างๆ ได้แก่

- สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- หอสมุดคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกัน จังหวัดเชียงใหม่
- ห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกัน กรุงเทพมหานคร
- ห้องสมุดบริติช เคาน์ซิล กรุงเทพมหานคร

3. วิเคราะห์ข้อมูล

4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

5. เสนอรายงานการค้นคว้าเป็นรูปเล่ม อภิปรายผลการค้นคว้า รับข้อเสนอแนะและแก้ไขรายงานการค้นคว้าให้ถูกต้อง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการค้นคว้า

ผลที่ได้รับจากการค้นคว้าเป็นการแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของวรรณกรรมกอธิคอังกฤษและอเมริกันในยุคเริ่มแรก อีกทั้งยังแสดงให้เห็นข้อมูลเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวรรณกรรมกอธิคอังกฤษและวรรณกรรมกอธิคอเมริกัน ที่ถูกกำหนดให้อยู่ในยุคเริ่มแรกเหมือนกัน

คำสำคัญ

การศึกษาเปรียบเทียบ หมายถึง การศึกษาความเหมือนและความต่างกันทางด้านวรรณกรรม และส่วนที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลทางวรรณกรรมซึ่งเป็นการเปรียบเทียบเพื่อทำให้เห็นภาพรวมของวรรณกรรมกอธิคในยุคเริ่มแรกของ 2 ชาติ คือ อังกฤษและอเมริกา

วรรณกรรมกอธิค หมายถึง วรรณกรรมประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นครั้งแรกกลางศตวรรษที่ 18 ที่มุ่งให้เกิดความลึกลับ ความตื่นเต้น ความสยองขวัญและความกลัว ภายใต้อิทธิพลของฉากที่โดดเด่นอย่างกว้างในปราสาทแบบยุคกลางและคฤหาสน์เก่าแก่ เนื้อหาของเรื่องเกี่ยวกับการผจญภัย การฆาตกรรม ปัญหาความเชื่อในเรื่องอภิปรัชญา เช่น กุติผีปีศาจ และ พระเจ้า เป็นต้น

ยุคเริ่มแรก หมายถึง ช่วงเวลาหนึ่งที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นมาจากวรรณกรรมกอธิคเล่มแรกของทั้ง 2 ชาติ แล้วศึกษาพัฒนาการของวรรณกรรมกอธิคลำดับต่อมา โดยยึดหลักความสัมพันธ์กับวรรณกรรมกอธิคเล่มแรกเป็นเกณฑ์

ลักษณะกอธิค หมายถึง องค์ประกอบที่สร้างให้เกิดความกลัว องค์ประกอบนี้ได้แก่ เทคนิคการประพันธ์ในทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นแก่นเรื่องความตาย การสร้างจินตภาพ การใช้ศิลปะทางภาษาทุกรูปแบบ เป็นต้น

ลักษณะเหนือธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่ไม่มีตัวตนตามธรรมชาติหรือสิ่งที่มีลักษณะนามธรรมซึ่งสามารถสัมผัสสิ่งนี้ได้จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือ หลายอย่างพร้อมกัน แต่ไม่สามารถรับประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้พร้อมกันหมด ลักษณะเหนือธรรมชาติ เช่น วิญญาณ กุติผีปีศาจ เวทมนตร์คาถา และความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ เป็นต้น